

De hoedanigheden van het vlees

Utrecht

Werken met model — het motto waaronder Cathalijn Wouters (40) uit Baarn bij Genootschap Kunstliefde in Utrecht exposeert — is in meer dan een opzicht een bedrieglijke titel. Het gaat om tekeningen en schilderijen van naakten die op het oog de behaaglijke voorstellingswereld van het Impressionisme lijken na te volgen.

Een eerste indruk, die bij nadere beschouwing zacht maar onherroepelijk in zijn tegendeel verkeert.

We kijken dan niet langer naar academische exercities teneinde bevallige vormen van het menselijk lichaam te vangen in een kleurig palet, maar naar oprechte pogingen iets te belichten wat in de moderne kunst te lang verwaarloosd is.

Wat ons in deze naakten verrast en hoopvol stemt, zijn de integriteit en overtuiging waarmee Wouters via de figuratie naar een eigen formulering van een humane waarheid zoekt — wars van de opeenvolgende neobedenksels en schijnvernieuwingen waarmee de hedendaagse kunst haar eigen betekenis aan het oplazen is.

Het zijn de opvattingen van grote individualisten als Auerbach, Lucien Freud, Giacometti en Bacon, wier visie model staat voor haar eigen manier van kijken.

Morele ernst

Volgens Wouters is haar houtskoolstift via het tekenen van balletdansers en acteurs (wat ze na haar studie aan de St. Joost Academie lange tijd gedaan heeft) als vanzelf de diepere lagen van de figuratie binnengedrongen en op het onuitputtelijke raadsel van de

Cathalijn Wouters, Liggend naakt, olieverb op linnen.

menselijke verschijning gestuit. Niet hun karakteristieke houdingen of psychologische ladingen, maar hun lichamelijke behuizing als enig tastbaar bewijs voor de myterieuze aanwezigheid van mensen, is wat haar is gaan fascineren. Het is een benadering waarbij respect en waakzaamheid, argwaan en idealisme een vorm van kritiek voortbrengen waaraan de cliché's van de ironie of de relativering vreemd zijn. Haar werk wordt gedragen door een zekere morele ernst, waarmee ze een oordeel uitspreekt over een oppervlakkige, puur consumptieve manier van kijken die de aanwezigheid van de ander volstrekt

verwaarloost en miskent. Met name in haar kleine schilderijen op papier van oude mannen en vlezige vrouwen voelen we een oprecht verweer tegen de verliezen die we geleden hebben en die ons nog te wachten staan, zonder daarbij de lichtheid en het verstrooiende van de oorspronkelijke — vluchtige en niet te verduurzamen — waarneming helemaal prijs te geven. In ieder geval gaat het om een bevrijdende manier van kijken, die dwars door de verleidelijke sier van een virtuoze schilderkunstige schoonheid heensnijdt en haar ontmaskert als een heimelijke bevestiging van burgerlijke

taboes. Dan ook worden de specifieke hoedanigheden van het vlees zichtbaar zoals in haar beste werken gebeurt. Hoedanigheden die een inzichtelijk verhaal vertellen over menselijke condities en hoe we daar mee omgaan. Geen opzettelijke bruutheid of rauwheid, maar het vermogen om het lichaam voor zichzelf te laten spreken, is wat een aantal van haar tekeningen en schilderijen onbedoeld tot scherpe commentaren maakt op de schildergenres waarmee ze ten onrechte worden verwisseld. Het zou daarom best eens kunnen dat het Genootschap Kunstliefde Wouters' werk om de verkeerde redenen in huis

heeft. Dat met andere woorden haar ogenschijnlijk brave aansluiting bij het bevallige schilderen — het mooie licht, de fraaie verftoets, de feestelijke kleuren en wat je daar verder allemaal bij kunt verzinnen — de doorslag heeft gegeven. Het is in ieder geval een reden waarom haar werk tot nog toe alleen te zien was in het misplaatste kader van schouwburgfoyers en galleries die het omgekeerde brengen van wat Wouters beoogt.

Dat het Genootschap de nummers van de werken heel slordig met witte papertje onder op de lijsten heeft geplakt inplaats van ernaast of eronder — om de verf op de muur te sparen (sic!) — wekt wat dat betreft weinig vertrouwen. Wouters' opmerking dat haar penseel de esentie van het licht, en daarmee de aanwezigheid van wat het zichtbaar maakt, het dichtst nadert in het schemerdonker, wanneer lijn en kleur, nauwelijik meer zijn waar te nemen, wijst op een zintuiglijke staat van het schilderen die ook eerdergenoemde kunstenaars als Freud en Auerbach bezighield. Zij heeft daarmee een universum betreden dat te lang door het modernisme ongebruikt is gelaten en dat niets heeft uit te staan met het opportunisme waarmee het gros van de nieuwe naakten en portretten in de hedendaagse schilderkunst de lege actualiteit kleurt. Het wordt tijd dat er met andere ogen naar het werk van Cathalijn Wouters gekeken wordt.

Godert van Colmjon

Cathalijn Wouters, werken met model, schilderijen en tekeningen, t/m 24 april. Benedenzaal Genootschap Kunstliefde, Nobelstraat 12a, Utrecht. Openingstijden: di t/m zo 13.30-17.00 uur; de paasdagen gesloten.